

ME BTK
MAGYAR SZAKOS ALAPKÉPZÉS (BA)
Szakdolgozati- és záróvizsga-követelmények,
valamint az oklevél minősítése

2010/2011. tanév

A Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Kara (ME BTK) az alapképzés elvégzését tanúsító oklevél (az alapszakos diploma) minősítését a következők szerint szabályozta:

- az oklevél minősítését 1/3 arányban befolyásolja az alapképzés során megszerzett valamennyi (180) kredithez tartozó tantárgyi osztályzatok kreditértéknek megfelelően súlyozott átlaga;
- 1/3 arányban számít a szakdolgozatra és annak védésére együttesen adott osztályzat;
- 1/3 arányban számít a tantárgyi záróvizsgára adott osztályzat.

Szakdolgozatot minden hallgató a 120 kredites alapszakjából ír, így jelen tájékoztatónk szakdolgozatra vonatkozó követelményei csak *a magyar alapszakos hallgatókra* vonatkoznak. Az alapszakon a szakdolgozat védésére és a tantárgyi záróvizsgára közös időpontban, azonos bizottság előtt kerül sor, e kettő együttesét szakos záróvizsgának nevezzük.

Az *50 kredites magyar minor* alapszakos képzéshez nem tartozik külön szakdolgozat-készítési kötelezettség, amiből nyilvánvalóan következik, hogy e képzés hallgatói számára külön szakdolgozati védelem sincs. Az ilyen hallgatók azonban képzésük zárásaként bizottság előtt tantárgyi záróvizsgát tartoznak tenni.

A magyar szak által oktatott alapszakos szakterületi specializációkhoz és szakirányokhoz nem tartozik külön sem szakdolgozat-készítési, sem tantárgyi záróvizsga-tételi kötelezettség. E képzések a keretükben elvégzett tantárgyak osztályzataival befolyásolják az oklevél minősítését, a betétlap minősítése pedig a képzés keretében elvégzett valamennyi tantárgy osztályzatának a kreditértéknek megfelelően súlyozott átlaga lesz. A jelen tájékoztató tehát nem vonatkozik olyan hallgatóinkra, akik az *Anyanyelvi asszisztens*, az *Irodalom- és kultúratudomány* vagy az *Eszme- és retorikatörténet* c. szakterületi specializációt végzik el. A *Jelnyelvi szakértő* szakterületi specializációról és a *Nyelvmentor* szakirányról a Modern Filológiai Intézet Alkalmazott Nyelvészeti Tanszéke tesz közzé tájékoztatót.

Nappali és levelező tagozatos képzéseinkre vonatkozó követelményei minden tekintetben pontosan megegyeznek.

1. Magyar alapszak (120 kredit)

A. A magyar alapszak hallgatói nyelvészeti vagy irodalmi témából *szakdolgozatot* tartoznak készíteni a Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézet valamely oktatójának témavezetésével.

A szakdolgozat terjedelmére, felépítésére, formai követelményeire, elkészítésének menetére, elbírálására és megvédésére vonatkozó rendelkezéseket a Miskolci Egyetem Hallgatói Követelményrendszere és az ME BTK Szakdolgozat-készítési Szabályzata tartalmazza. A szakirodalmi hivatkozás és az irodalomjegyzék tekintetében a magyar szak saját formai követelményeket határozott meg, külön a nyelvészetből, külön az irodalomból szakdolgozatot készítő hallgatók számára. Mindkettő elérhető a <http://magyarszak.uni-miskolc.hu> címen, a *Képzések* menüpont *Technikai segédletek* hivatkozása alatt. Az olyan szakdolgozatok, amelyek a magyar szak számára ott meghatározott formai követelményeket bármely vonatkozásban megsértik, nem bocsáthatók védelemre, helyettük új szakdolgozatot kell készíteni.

B. Minden hallgató a szakdolgozatát fogadó intézeti tanszék (vagyis a témavezető oktató tanszéke) által összeállított tételsor alapján, az adott intézeti tanszék által felállított bizottság előtt tesz – a szakdolgozat megvédésével azonos időpontban – *tantárgyi záróvizsgát*.

A Magyar Nyelvtudományi Intézeti Tanszék záróvizsgájának tételei:

1. A tudományos szótárak típusai, egy választott szótártípus részletes ismertetése.
2. A beszédhangok képzése és osztályozása.
3. A mai magyar köznyelv magán- és mássalhangzó-rendszere.
4. A kommunikáció fogalmának értelmezési lehetőségei; a kommunikáció formái, fajtái, típusai; a kommunikációs szerkezet.
5. Az írott és a beszélt kommunikáció műfajai és jellemzőik. Egy szabadon választott műfaj részletes bemutatása.
6. Helyesírásunk alapelvei és problémái.
7. Nyelv és társadalom kapcsolatának vizsgálati lehetőségei. A nyelv és társadalom kutatásával foglalkozó tudományterületek alapvetései.
8. A magyar nyelv esélyei a 3. évezredben; helyzete hazánkban, az Európai Unióban és a világ nagy nyelvei közt.
9. A magyar nyelvtörténet korszakai, kutatásuk forrásai és módszere.
10. A magyar szókészlet eredete, változási tendenciái; egy szabadon választott eredetbeli réteg részletes bemutatása.
11. A magyar hangrendszer fő változási tendenciái, a hangváltozások típusai, a fontosabb hangváltozások.
12. A finnugor (uráli) népek és nyelvek.
13. A nyelvrokonság fogalma és a magyar nyelv finnugor (uráli) rokonságának bizonyítékai; a finnugor nyelvek legfontosabb közös jellemzői.
14. A nyelvi jel fogalma, felépítése, funkciója, típusai.
15. A szövegalkotás és szövegbefogadás a nyelvi közlés dinamizmusában.
16. A stílus fogalmának klasszikus, romantikus, globális és szintetikus értelmezése.
17. Morfématípusok, morfémaszerkezetek, morfémarendszerek.
18. A mai magyar nyelv szófaji rendszere.
19. A mai magyar nyelv mondatainak szerkezet szerinti felosztása.
20. Az alárendelő összetett mondatok jellemzése, fajtáinak bemutatása példákkal.

Az Összehasonlító Irodalom- és Kultúratudományi Intézeti Tanszék záróvizsgájának tétellei:

1. **Az európai epikus költészet:** az Iliász vagy Odüsszeia, Vergilius: Aeneis, valamint Tasso (Megszabadított Jeruzsálem) és Milton (Elveszett paradicsom) eposzának komparatív elemzése.
2. **A görög–római tragédia:** Aiszkhülosz vagy Szophoklész vagy Euripidész és Seneca egy-egy választott drámájának elemző bemutatása.
3. **A görög–római vígjáték:** Arisztophanész vagy Menandrosz és Plautus egy-egy választott komédiájának elemző bemutatása.
4. **Az Ó- és Újszövetség** születése, felépítése, műfajai. Bibliai témák feldolgozása az európai lírában, epikában, drámában három szabadon választott mű elemző bemutatásával.
5. Ima és személyiség a késő ókori és középkori **latin nyelvű himnuszköltészetben**.
6. **A nemzeti nyelvű irodalmak** kialakulása a történelmi, társadalmi és nyelvi körülmények tükrében, különös tekintettel a francia és olasz irodalomra.
7. Szerelem, ideál, személyiség **a trubadúrköltésztől Petrarcaig**.
8. Új műfaj megjelenése és formálódása a középkori és humanista irodalomban: a **szonett** (a kezdetektől a Pléiade-ig és Shakespeare-ig).
9. A középkori ember világképe **Dante és Villon** költészetében. A Divina Commedia és a Nagy Testamentum elemző bemutatása.
10. **A regény kezdetei:** világkép, poétika, cselekmény, jellemábrázolás (Don Quijote, Rabelais: Pantagruel).
11. Műfaj, dramaturgia, színpadi ábrázolás **Shakespeare** színdarabjaiban. Mutasson rá a műfaji jellegzetességekre és a dramaturgiai fogásokra két szabadon választott dráma elemző bemutatásával!
12. **A francia klasszikus színház.**
Választható témák:
A. A komédia: a molière-i jellemábrázolás és cselekményszövés, tetszőleges komédián bemutatva.
B. Antik téma – modern feldolgozás: dramaturgia és jellemábrázolás Racine műveiben egy szabadon választott drámán bemutatva.
13. **Az európai felvilágosodás irodalma.**
Választható témák:
A. Az angol felvilágosodás regényirodalmának műfaji sokrétegűsége. Swift Gulliver utazásai, Defoe Robinson Crusoe és Fielding Tom Jones c. művének elemző bemutatása.
B. A francia felvilágosodás társadalom- és művészetszemlélete, emberképe Montesquieu és az enciklopédisták műveiben. Montesquieu: Perzsa levelek, Voltaire: Candide, Rousseau: Emil, vagy a nevelésről; Júlia vagy Új Heloïse; Vallomások.
C. A német Sturm und Drang szabadságeszménye Schiller történelmi drámáiban. A Don Carlos és egy szabadon választott mű elemző bemutatása.
14. **Az európai romantika általános jellemzői és eltérő nemzeti karaktere.**
Választható témák:
A. A századforduló lírai megújulása: az angol „tavi költők” (Wordsworth és Coleridge), illetve a német himnuszköltészet (Novalis, Hölderlin) poétikai törekvéseinek bemutatása szabadon választott művek alapján.
B. Folklór és népiesség a romantikában: a Grimm fivérek munkássága, különös tekintettel népmese gyűjtéseik elvi és gyakorlati alapvetéseire.

- C. A fantasztikum szerepe E. T. A. Hoffmann novelláiban.
- D. Az angol romantika klasszikus triásza: Byron, Shelley és Keats költészetének bemutatása szabadon választható műveik elemzése alapján.
- E. Victor Hugo szerepe a francia romantikában. Ismertesse a szerző irodalmi programját és mutassa be egy szabadon választott regényének romantikus jegyeit. Ajánlott művek: A párizsi Notre-Dame, Nyomorultak.
- F. A romantika Kelet- és Közép-Európában. Mutassa be a térség egyik meghatározó költőjét. Ajánlott szerzők: Puskin, Lermontov, Mickiewicz.
15. Egzisztenciális és morális kérdések **Goethe Faustjában**.
16. **A 19. századi európai nagyregény**. Jellemezze a nyugat- és kelet-európai tendenciákat a felsorolt szerzők legalább két szabadon választott művének elemző bemutatásán keresztül: Stendhal, Balzac, Flaubert, Zola, Austen, Dickens, L. Tolsztoj, Dosztojevszkij!
17. **A 19. századvég és a 20. század drámairodalma**. Jellemezze a legfontosabb irányzatokat a felsorolt szerzők egy-egy szabadon választott művének elemzésén keresztül: Ibsen, Csehov, Brecht, Beckett, Ionesco, Dürrenmatt, O'Neill, Sartre!
18. **A modern próza a 20. század első felében**. Mutassa be az újítás és a hagyományörzés kettős tendenciáját Joyce, Proust, Kafka, Th. Mann, Bulgakov, Musil egy-egy választott műve alapján!
19. **Az Osztrák–Magyar Monarchia irodalmi öröksége**. Mutasson be olyan szerzőket, akik a Monarchiában születtek, de pályafutásuk már a Monarchia felbomlása után teljesedett ki! Ajánlott szerzők: Jaroslav Hašek, Ivo Andrić, Joseph Roth.
20. **Költők és irányzatok az európai szimbolizmustól napjainkig**.
Választható témák:
A. Mutassa be a költészet képanyvének megújulását a 19. század második felében a felsorolt szerzők 3–3 szabadon választott költeményének elemzésén keresztül: Baudelaire, Verlaine, Rimbaud, Mallarmé, Whitman, Yeats!
B. Jellemezze három szabadon választott 20. századi lírikus költői nyelvezetét és ars poeticáját 5–5 költeményük elemző bemutatásán keresztül! Ajánlott szerzők: Rilke, Apollinaire, Pound, Nezval, T. S. Eliot, Paszternak, Jeszenyin, Eluard, Aragon, Lorca, Celan, Ginsberg.
21. **Az európai irodalom a második világháború után**.
Választható témák:
A. Trauma és irodalom. Jellemezze a holocaust fogalmát a művészetben és az irodalomban! Mutasson be egy-egy jellemző művet! Javasolt szerzők: Celan, Kertész Imre, Levi, Semprun.
B. Közép- és Kelet-Európa irodalma és kultúrája. Beszéljen irodalom és politika viszonyának alakulásáról a szocialista korszakban! Mutasson be néhány kiemelkedő közép- és kelet-európai (származású) szerzőt, például Hrabal, Kundera, Mrožek, Kiš!
C. A posztmodern fogalma. Jellemezze a korszakot, és mutassa be a posztmodern irodalmi alkotás jellemző vonásait legalább három szabadon választott mű alapján, kitérve az intertextualitás alakzatának használatára!

A Magyar Irodalomtörténeti Intézeti Tanszék záróvizsgájának tétellei:

1. Árpád- és Anjou-kori irodalmunk.
2. Mátyás-kori humanizmus.
3. A reformáció irodalma.
4. Heltai Gáspár, Bornemisza Péter.

5. Balassi Bálint.
6. Késő-humanizmus, neosztoicizmus, manierizmus.
7. Szenci Molnár Albert.
8. Katolikus barokk irodalom, Pázmány Péter.
9. A puritanizmus irodalma.
10. Zrínyi Miklós, Gyöngyösi István.
11. Irodalmi élet, írói csoportosulások, folyóiratok, viták a magyar felvilágosodás időszakában és a reformkorban.
12. Bessenyei György és Kármán József.
13. Csokonai Vitéz Mihály.
14. Kazinczy Ferenc és a nyelvújítás.
15. Berzsenyi Dániel.
16. Katona József és a magyar színjátszás a 19. század első felében.
17. Kölcsey Ferenc.
18. Vörösmarty Mihály.
19. Eötvös József.
20. Petőfi Sándor.
21. Jókai Mór.
22. Kemény Zsigmond.
23. Bródy Sándor.
24. Mikszáth Kálmán.
25. Arany János.
26. Madách Imre.
27. Vajda János.
28. Ady Endre.
29. Babits Mihály.
30. Móricz Zsigmond.
31. Kosztolányi Dezső.
32. Kassák Lajos.
33. József Attila.
34. Szabó Lőrinc.
35. Radnóti Miklós.
36. Márai Sándor.
37. Pilinszky János.
38. Esterházy Péter.
39. A *Nyugat* és a modernség.
40. Az avantgárd Magyarországon.
21. A strukturalizmus.
22. A posztmodern.

2. Alapszakos specializáció mint szakirány, magyar minor (50 kredit)

(Más képzési ágak hallgatói számára.)

A hallgatók *tantárgyi záróvizsgát* tesznek a Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézet által összeállított tételsorból.

A hallgatók két tételt húznak: egyet nyelvészetből (1–9) és egyet irodalomból (10–18). A 13., 14., 15., 16., 17. és 18. számú tételek esetében a vizsgázónak a felsorolt témák közül szabadon választva háromra kell előzetesen felkészülnie, melyekből a vizsgabizottság választja ki a vizsgázó által ismertető egy témát. A vizsgázó nyelvészeti feleletére és irodalmi feleletére külön érdemjegyet kap.

A záróvizsga tételei:

1. A beszédhangok képzése és osztályozása.
2. A nyelvrokonság fogalma és a magyar nyelv finnugor (uráli) rokonságának bizonyítékai; a finnugor nyelvek legfontosabb közös jellemzői.
3. A magyar szókészlet eredete, változási tendenciái; egy szabadon választott eredetbeli réteg részletes bemutatása.
4. A kommunikáció fogalmának értelmezési lehetőségei; a kommunikáció formái, fajtái, típusai; a kommunikációs szerkezet.
5. Nyelv és társadalom kapcsolatának vizsgálati lehetőségei. A nyelv és társadalom kutatásával foglalkozó tudományterületek alapvetései.
6. A mai magyar nyelv mondatainak szerkezet szerinti felosztása.
7. A mai magyar nyelv szófaji rendszere.
8. Morfématípusok, morfémaszerkezetek, morfémarendszerek.
9. A tudományos szótárak típusai, egy választott szótártípus részletes ismertetése.
10. Mutassa be egy szabadon választott műfaj alakulástörténetét az európai irodalomban!

Választható témák:

A. Az eposz az európai irodalomban: Iliász, Odüsszeia, Vergilius: Aeneis, Tasso: Megszabadított Jeruzsálem, Milton: Elveszett paradicsom, Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem, Vörösmarty Mihály: Zalán futása.

B. Mutassa be a drámaköltészet irányait az antikvitástól napjainkig Szophoklész, Seneca, Shakespeare, Racine, Schiller, Ibsen, Csehov, Brecht, Beckett, Dürrenmatt, O'Neill és Sartre egy-egy szabadon választott művének felhasználásával!

C. A szonett eredete, kialakulása, megszilárdulása és változatai, valamint megjelenése és elterjedése a magyar irodalomban. A műfaj jelentősége Petrarca, Shakespeare, Ronsard, illetve a nyugatosok költészetében.

11. Költők és irányzatok az európai szimbolizmustól napjainkig.

Választható témák:

A. Mutassa be a költészet képi nyelvének megújulását a 19. század második felében a felsorolt szerzők 3–3 szabadon választott költeményének elemzésén keresztül: Baudelaire, Verlaine, Rimbaud, Mallarmé, Whitman, Yeats!

B. Jellemezze három szabadon választott 20. századi lírikus költői nyelvezetét és ars poeticáját 5–5 költeményük elemző bemutatásán keresztül! Ajánlott szerzők: Rilke, Apollinaire, T. S. Eliot, Eluard, Aragon, Lorca, Ginsberg.

12. Mutassa be a 19. vagy a 20. század egyik szabadon választott regényírójának életművét! Ajánlott szerzők: Balzac, Flaubert, Zola, Dickens, Tolsztoj, Dosztojevszkij, Joyce, Proust, Kafka, Th. Mann, Bulgakov, Musil, Hašek, Mrožek, Kundera.

13. Rajzolja meg az alább felsorolt szerzők irodalmi pályaképét: Anonymus, Janus Pannonius, Antonio Bonfini, Károlyi Gáspár, Heltai Gáspár, Bornemisza Péter, Tinódi Sebestyén, Balassi Bálint, Rimay János, Szenci Molnár Albert, Pázmány Péter, Zrínyi Miklós, Gyöngyösi István, Bethlen Miklós, II. Rákóczi Ferenc, Mikes Kelemen, Bessenyei György, Kármán József, Csokonai Vitéz Mihály, Kazinczy Ferenc, Berzsenyi Dániel, Katona József, Kölcsey Ferenc, Vörösmarty Mihály, Eötvös József, Petőfi Sándor!
14. Ismertesse az alább felsorolt irodalmi és kultúrtörténeti jelenségeket illetve problémaköröket: középkori egyházi irodalom, középkori lovagi és udvari irodalom, humanizmus, reformáció, deák irodalom, históriás ének, neosztoicizmus és manierizmus, hitvitázó irodalom, a prédikációirodalom története, iskoladráma, ellenreformáció, barokk egyházi és udvari irodalom, puritanizmus, historia litteraria, a felvilágosodás-kori irodalom korszak-meghatározásának problémái, irodalom- és nemzetfogalmak a felvilágosodás korában és a reformkorban, művelődési programok (Bessenyei és Kármán), a nyelvkérdés a felvilágosodás korában és a reformkorban, a Kazinczy által kiváltott nyelvújítási viták, irodalmi viták a felvilágosodás korában, irodalmi viták a reformkorban!
15. Ismertesse az alább felsorolt irodalmi és kultúrtörténeti jelenségeket illetve problémaköröket: a könyvkiadás első évszázadainak története, könyvtártörténet a 18. század közepéig, iskolatörténet a 18 század közepéig, külföldi egyetemjárás, a kancelláriai írásbeliség, a középkori katolikus egyház, a Tridentinum utáni katolikus egyház, a protestáns egyházak, mecénatúra, fejedelmi és főúri udvarok, az irodalom intézményesülése a felvilágosodás korában és a reformkorban, az akadémiai mozgalom és a Magyar Tudós Társaság, hírlapok és folyóiratok a felvilágosodás korában, hírlapok és folyóiratok a reformkorban, a magyarnyelvű színjátszás intézményesülése, pályázatok és irodalmi társaságok a felvilágosodás korában és a reformkorban, irodalmi viták a felvilágosodás korában, irodalmi viták a reformkorban!
16. Rajzolja meg az alább felsorolt szerzők irodalmi pályaképét: Jókai Mór, Kemény Zsigmond, Tolnai Lajos, Bródy Sándor, Mikszáth Kálmán, Arany János, Madách Imre, Vajda János, Komjáthy Jenő, Ady Endre, Babits Mihály, Móricz Zsigmond, Kosztolányi Dezső, Kassák Lajos, József Attila, Szabó Lőrinc, Radnóti Miklós, Weöres Sándor, Márai Sándor, Pilinszky János, Esterházy Péter!
17. Mutassa be az alább felsorolt kategóriák tartalmát illetve az azok által összefoglalt irodalmi folyamatokat: nemzeti klasszicizmus, „kozmpolita költészet”, naturalizmus és realizmus, szecesszió, a *Nyugat* és a modernség, az avantgárd Magyarországon!
18. Mutassa be az alább felsorolt irodalomtörténeti jelenségeket illetve irodalomelméleti fogalmakat: a *Nyugat* alapítása, szerkesztői, korszakai, művelődéstörténeti helye; a strukturalizmus; a hermeneutika; a dekonstrukció; a posztmodern!

Minden kedves hallgatónknak eredményes felkészülést és kellemes vizsgaélményeket kívánunk!

Miskolc, 2011. február 1.